

RÚZNÉ

Jubileum

PhDr. Jindřicha Nolla

Počátkem září letošního roku oslavil sedmdesátiny dlouholetý pracovník státní památkové péče PhDr. Jindřich Noll. Jeho cesta k oboru, jemuž se dlouhodobě věnuje, však nebyla zcela přímočará. Dnešní jubilant pocházel z měšťanské rodiny z pražských Vinohrad a volba studia za bývalého režimu byla determinována tehdejší situací. Proto nejprve vystudoval průmyslovou spojovací techniku a poté zahájil studium na Strojní fakultě ČVUT. Techniku však posléze opustil a nastoupil do svého prvního zaměstnání v oboru, o němž dnes vědí jen jeho přátelé a nejbližší spolupracovníci – stal se v roce 1969 stavebním dělníkem Pražského stavebního podniku, v jeho části pracující na obnově památek, zejména tehdy kláštera sv. Anežky. V té době byl i členem aktivu zpravodajů státní památkové péče v Praze 1.

Po absolvování základní vojenské služby roku 1972 krátce působil jako správce hradu Točnicka. Při studiu na filozofické fakultě v Brně se věnoval vytvořeným dějinám umění a etnografii; studium úspěšně dokončil v roce 1977 obhajobou diplomové práce věnované brněnskému baroknímu staviteli Janu Křtiteli Ernovi.

Pravidelné zaměstnání našel Jindřich Noll v Pražském středisku státní památkové péče a ochrany přírody, kde mu byl svěřen obvod Malé Strany a Hradčan. Problematika pražských památek jej však zajímala trvale a v jeho díle jsou práce s touto tematikou bohatě zastoupeny. V 80. letech minulého století přispíval do sborníku *Staletá Praha*, v následujícím desetiletí publikoval několik statí ve sborníku *Klubu Za starou Prahu* a poté přispěl jednotlivými kapitolami do pozoruhodné knihy nakladatelství Paseka *Pražský vrch Petřín* (2001), dále pak do *Knihy o Bubenči* (2004) a *Knihy o Břevnově* (2007) vydaných městskou částí Praha 6 k jubilem těchto čtvrtí.

V roce 1981 nastoupil do Moravské galerie v Brně jako metodik, po dvou letech se zde stal vedoucím oddělení kulturně-výchovné činnosti a metodicko-organizační práce. Do tohoto oddělení patřila i organizace Bienále užité grafiky, později Mezinárodního bienále grafického designu. Byl členem organizačního výboru této významné mezinárodní akce, která ročníkem svého založení (1963) i délkou trvání (54 let) je nejstarší a nejvýznamnější akcí svého druhu na světě. I po svém odchodu z Moravské galerie v roce 1986 se v bienále stále angažoval, účastnil se prací výběrových porot, pomáhal s organizací mezinárodních sympozií,

kteřá se u příležitosti zahajovacích dnů bienále konají, a až do dnešních dnů je při každém dalším ročníku.

Dalším jeho zaměstnáním byla v letech 1986–1991 sbírka architektury Národní galerie v Praze. S tímto obdobím souvisí jeho podíl na katalogích výstav *Tschechische Kunst der 20er + 30er Jahre. Avantgarde und Tradition* v Darmstadtu (1988) a *Umění na Jubilejní výstavě před sto lety* (1991). Poté byl spoluautorem výstavy *Josef Schulz 1840–1917, život a dílo*, v pražském Rudolfinu, k níž zpracoval katalog (1992).

Mezitím v roce 1991 nastoupil do tehdy nově ustaveného útvaru památkové inspekce na ministerstvu kultury, kde působí až doposud. Každodenní pestrá činnost v památkové inspekci umožnila oslavenci prohloubení uvedených rozsáhlých vědomostí a jejich propojení jak s praktickou, tak s teoretickou problematikou ochrany památek včetně jejich do té doby mnohdy opomíjených právních a organizačních aspektů. S tímto pracovním zaměřením souvisí řada autorových příspěvků, převážně zaměřených na zcela konkrétní problematiku výkonu státní památkové péče a otištěných zejména ve *Zprávách památkové péče*, počínající zevrubnou analýzou dlouholeté, v závěrečné fázi bohužel nešťastně zkomolené obnovy významného pozdně románského kostela ve Vroutku u Podbořan (s J. Varhaníkem, 1993).

Hlavním zájmem PhDr. Nolla je dlouhodobě architektura 19. a 20. století, o níž má téměř encyklopedické znalosti. Pravidelně se zúčastňuje plzeňských konferencí ke kultuře 19. století a jeho příspěvky byly publikovány též ve sbornících z těchto akcí.

Vedle řady příspěvků v odborných periodikách se věnoval pražské architektuře 20. století ve dvou objemných knihách nakladatelství Libri spolu s Janem E. Svobodou, z nichž první z roku 2000 mapuje zdejší meziválečnou architekturu z let 1919–1940 s fotografiemi E. Havlové, zatímco druhá, vydaná o šest let později, je zaměřena na poválečnou a současnou architektonickou produkci z let 1945–2003 se snímky V. Skaly.

Přesto lze soudit, že PhDr. Noll zůstává v této oblasti neprávem nedoceňován, zřejmě v důsledku své nebyvalé skromnosti a zcela neokázalého vystupování. K těmto jeho povahovým vlastnostem se druží obětavost a kolegiální chování, stejně jako vzácný smysl pro humor.

Vedle toho však oslavenec vykazuje obdivuhodné znalosti historické architektury jak na území celé České republiky, tak v evropském měřítku. Takřka neuvěřitelně široké jsou jeho interdisciplinární vědomosti

Obr. 1. Snímek jubilanta Jindřicha Nolla. Foto: Radim Vřla, 2016.

počínaje bezpečnou orientací v dobových realitách, zejména v oblasti dějin techniky, zvláště pak železniční dopravy, jakož i obdiv vzbuzující místopisné znalosti, mnohdy zacházející až do neuvěřitelných podrobností.

V neposlední řadě je třeba zmínit jazykové znalosti dr. Nolla, které uplatňuje při zpracování četných překladů resumé v odborných periodikách. Kromě toho je autorem nepublikovaného překladu stěžejního díla A. Riegla *Der Moderne Denkmalkultus* do češtiny.

Do dalších let přejeme oslavenci zejména hodně zdraví a životní pohody.

Bibliografie PhDr. Jindřicha Nolla

A. Knihy

- 2000: *Praha 1919–1940. Kapitoly o meziválečné architektuře*, Praha 2000 (spolu s Janem E. Svobodou a Ester Havlovou);
- 2006: *Praha 1945–2003. Kapitoly z poválečné a současné architektury*, Praha 2006 (spolu s Janem E. Svobodou a Vladimírem Skalou).

B. Kapitoly a příspěvky v knihách, sbornících, katalogích a časopisech

- 1983a: Památková problematika sídlištních celků, *Staletá Praha XIII*, 1983, s. 13–20;
- 1983b: Pražské mosty, *Staletá Praha XIII*, 1983, s. 81–95;
- 1987: Sociologický prieskum pri XI. brnenskom bienále, *Výtvarný život XXXII*, 1987, s. 42;

– 1988a: *Tschechische Kunst der 20er + 30er Jahre. Avantgarde und Tradition, výstava na Mathildenhöhe Darmstadt, 20. listopadu 1988 – 29. ledna 1989*, Darmstadt 1988 (zpracování některých hesel týkajících se architektů);

– 1988b: Poznámky k vývoji Vršovic 1876–1918, *Staletá Praha XVIII*, 1988, s. 157–175;

– 1989: Jan Křtitel Erna, stavitel brněnský, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity F XXXII/XXXIII*, 1988/89 (1989), s. 27–43, obr. 25–30;

– 1990: Pražský „venkov“ v 19. století, *Staletá Praha XX*, 1990, s. 212–229;

– 1991: *Umění na Jubilejní výstavě před sto lety. Katalog k výstavě (Západočeská galerie v Plzni, Národní galerie v Praze)*, Praha 1991 (vybraná hesla);

– 1992: *Josef Schulz 1840–1917, život a dílo*, Praha 1992 (vybrané kapitoly);

– 1993a: Češi a Evropa v architektuře 19. století aneb jak se čeští architekti setkávali s Evropou, in: *Čechy a Evropa v kultuře 19. století*, Praha 1993, s. 65–67;

– 1993b: K obnově kostela sv. Jakuba Většího ve Vroutku, *Zprávy památkové péče* LXIII, 1993, s. 129–145 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1993c: Pražská asanace, *Zprávy památkové péče* LXIII, 1993, s. 270–273;

– 1994a: Rotunda v Přední Kopanině v roce 1845, *Muzejní a vlastivědná práce/Časopis Společnosti přátel starožitností XXXIII/CII*, 1994, s. 49–50;

– 1994b: Statická porucha brány městského opevnění v Jihlavě, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, s. 171–172 (spolu s Jaroslavou Stöcklovou);

– 1994c: Kauza Švýčarna, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, s. 207–208;

– 1994d: Několik připomínek ke zvyšování hladiny zástavby v Pražské památkové rezervaci, *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1994, č. 1, s. 28–29;

– 1994e: Detaily a doplňky staveb, *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1994, č. 2, s. 21–24;

– 1994f: Příklad z východočeské městské památkové zóny v Trutnově, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, č. 3 – zadní strana obálky;

– 1994g: K detailu uličního interiéru v památkových rezervacích a zónách, *Zprávy památkové péče* LIV, 1994, č. 7 – zadní strana obálky;

– 1995a: Antonín Balšánek. 130. výročí narození, *Architekt XLII*, 1995, č. 8;

– 1995b: Detaily a doplňky staveb II – dveře, *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1995, č. 1, s. 23–25;

– 1995c: *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1995 (vybraná hesla k architektům 2. poloviny 19. a počátku 20. století);

– 1995d: „Obnova“ zámku v Moravském Krumlově, *Zprávy památkové péče* LV, 1995, s. 31–35 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1995e: K obnově vstupního portálu zámku v Hrani-

cích na Moravě, *Zprávy památkové péče* LV, 1995, s. 363–367;

– 1995f: Restaurování skříně nejstarších českých varhan z kostela Nejsvětější Trojice ve Smečně, *Zprávy památkové péče* LV, 1995, s. 142–144 (spolu s Jaroslavou Stöcklovou);

– 1996a: Antonín Wiehl * 26. 4. 1846, † 4. 11. 1910, *Architekt XLII*, 1996, č. 8;

– 1996b: Westwerk kostela sv. Mikuláše v Horní Stropnici, *Archaeologia historica* XXI, 1996, s. 103–109 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1997a: Katalog díla Josefa Zítka, *Památkové listy* č. 14, 1997, s. 5 (recenze);

– 1997b: Kostel sv. Jiljí v Heřmani, *Průzkumy památek* IV, 1997: s. 27–38 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 1998a: Architekt Josef Zitek. Katalog díla uspořádal Karel Ksandr (recenze), *Zprávy Klubu Za starou Prahu*, 1998, č. 1, s. 45;

– 1998b: Zídková, Anna: Fellner a Helmer v Karlových Varech. V edici Dějiny a příroda Karlovarska vydalo Karlovarské muzeum, Karlovy Vary 1997, č. 3 (recenze), *Muzejní a vlastivědná práce/Časopis Společnosti přátel starožitností XXXVI/CVI*, 1998;

– 1999: Kniha o bastionových pevnostech (recenze), *Zprávy památkové péče* LIX, 1999, s. 47 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 2000: Ad Hradu a zámky mezi konzervací a rekonstrukcí, *Zprávy památkové péče* LX, 2000, s. 214–216;

– 2001a: Jan Zavřel et al., Pražský vrch Petřín, Praha – Litomyšl 2001 (vybrané kapitoly);

– 2001b: Několik poznámek k evangelickým hřbitovům konce 19. století, in: *Fenomén smrti v české kultuře 19. století*, Praha 2001, s. 106–110;

– 2004a: *Kniha o Bubenči*, Praha 2004 (vybrané kapitoly);

– 2004b: Příspěvek k poznání vnějšího opevnění Kunětické Hory (k otázce původu podoby pernštejnských rondelových fortifikací), *Průzkumy památek* XI, 2004, s. 155–165 (spolu s Jiřím Varhaníkem);

– 2004c: Od hledání stop k praktickému užítí – stavební historický průzkum v péči o památky, *Průzkumy památek* XI, 2004, s. 207;

– 2005: Malá připomínka významného českého památkáře – dvě výročí Břetislava Štorma, *Zprávy památkové péče* LXV, 2005, s. 274;

– 2006: Léto a podzim 2005 – jedna výstava, jedno sympozium (Georg Dehio v Drážďanech – Alois Riegl ve Vídni), *Zprávy památkové péče* LVI, 2006, s. 262–263;

– 2007a: Kniha o Břevnově, Praha 2007 (vybrané kapitoly);

– 2007b: Studijní skript pro vzdělávací kurs Církevní turistika v Praze, Praha b. d. (2007) (kapitola Dějiny umění na území ČR);

– 2014: Památky 19. a 20. století, jejich ochrana a průzkumy, *Průzkumy památek* XXI, 2014, s. 1–2.

Radim VRLA

Zemřel JUDr. Milan Princ (1926–2016)

Pouhých 6 měsíců před svými devadesátinami zemřel známý pražský ochránce archeologických památek a archeolog, emeritní pracovník Archeologického ústavu AV ČR, Praha, v. v. i., JUDr. Milan Princ. Celý život ho provázela trvalá aktivita, ušlechtilé zájmy a optimistický pohled na život a práci. Narodil se 25. 10. 1926 v české rodině v Bratislavě, kde jeho otec, ruský legionář, pracoval ve státní administrativě. Zde také začal studovat gymnázium, které v roce 1939 musel opustit v důsledku tragických dějinných událostí. Celá rodina se tehdy přestěhovala do Čech a Milan Princ studia dokončil v Mělníku.

Po maturitě v roce 1945 se Princ přihlásil na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a v prvních poválečných letech se až do roku 1948 angažoval ve studentském hnutí. Ještě před ukončením studia byl v roce 1950 povolán k vojenské základní službě u PTP v Karvině. Zde při téměř rok trvajících těžkých pracích v dolech vážně onemocněl a po dlouhém pobytu ve vojenské nemocnici v Olomouci byl z PTP propuštěn. V roce 1952 se mu podařilo dokončit studium práv, poté pracoval jako pomocný dělník a posléze byl povolán k více než ročnímu absolvování běžné vojenské služby. V roce 1954 získal zaměstnání v Úřadu prezidia ČSAV a v roce 1955 odtud přešel do Archeologického ústavu ČSAV v Praze.

Archeologický ústav ČSAV se stal celoživotním pracovištěm Milana Prince: pracoval zde 43 roků. V prvním období let 1955–1963 zde ve spolupráci s tehdejší ředitelem ústavu akademikem Jaroslavem Böhmem (1901–1962) působil jako hospodářský a administrativní vedoucí. Velmi ho ovšem zajímala archeologie, a proto v roce 1963 přijal možnost přejít jako odborný dokumentátor do oddělení středověké archeologie. Zároveň velmi uvítal nabídku druhého ředitele Archeologického ústavu akademika Jana Filipa (1900–1981) k externímu studiu prehistorie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Během tohoto studia se zaměřil na laténské období – později rád vyprávěl, jak mu jeho profesor, vynikající keltolog akademik Jan Filip, toto téma sám navrhl. V roce 1968 úspěšně obhájil disertační práci „Zbroj pozdní doby halštatské a doby laténské ve střední Evropě“, kterou později upravenou a doplněnou publikoval v *Památkách archeologických* (Princ 1975). Při studiu také praktikoval na terénních výzkumech, zejména na laténském oppidu Závist nad Zbraslaví, na středověkých lokalitách Sezimovo Ústí a Chvojen u Benešova, na hoře Říp a na raně středověkém pohřebišti u Kanína na Poděbradsku.

Po dokončení studia prehistorie v roce 1968 převzal Milan Princ v Archeologickém ústavu referát ochrany archeologických památek po JUDr. Jarmile Villové, která odešla do důchodu. Jeho osobnost profesionálního právníka a profesionálního archeologa